

म. ग्रं. सं. ठाणे

विषय क१०५

सं. नं. १२१०

१९५७

REFBIK-0007847

REFBIK-0007847

कविता

कविता:

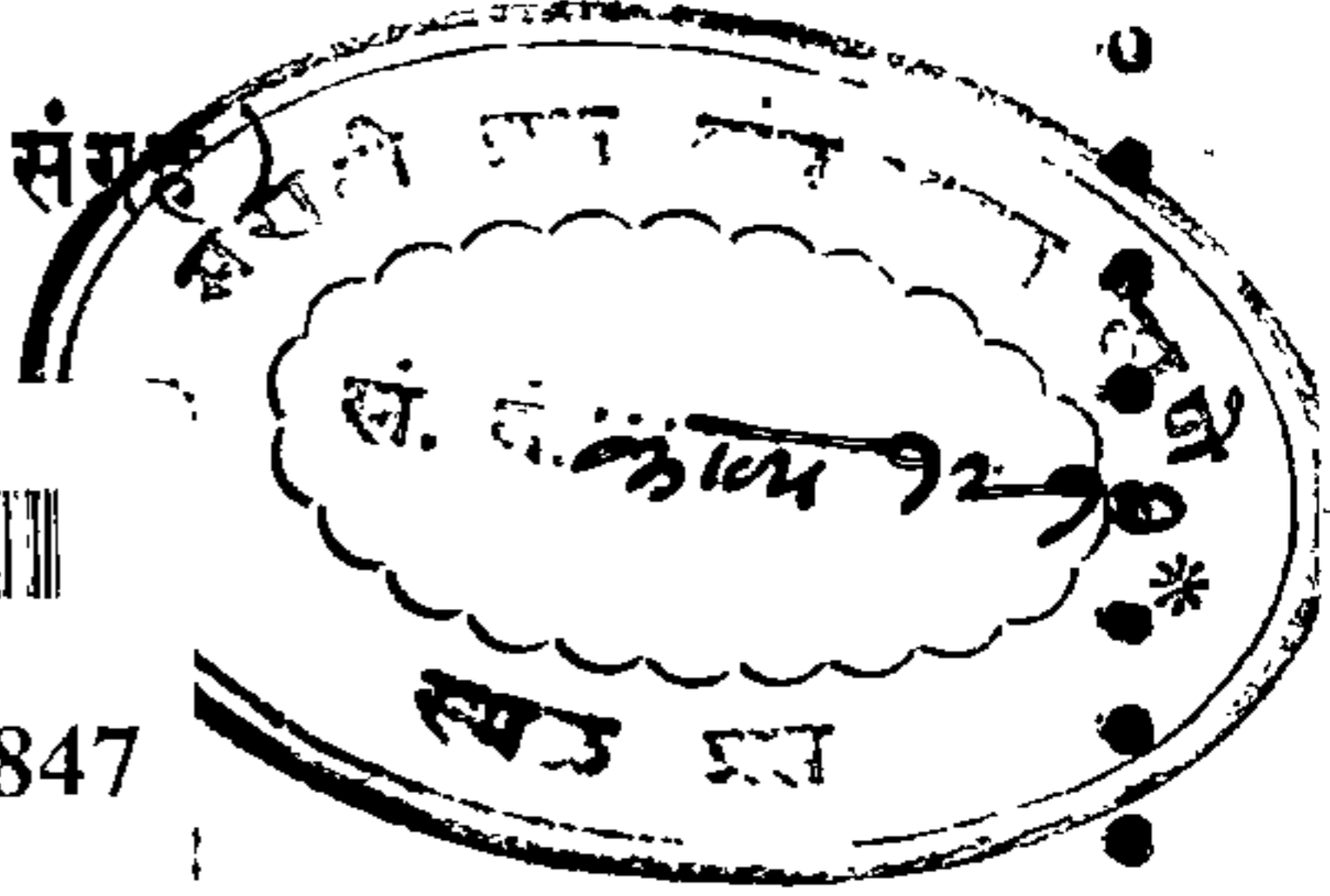
म. ग्रं. सं. ठाणे

म. ग्रं. सं. ठाणे

रुमरुप

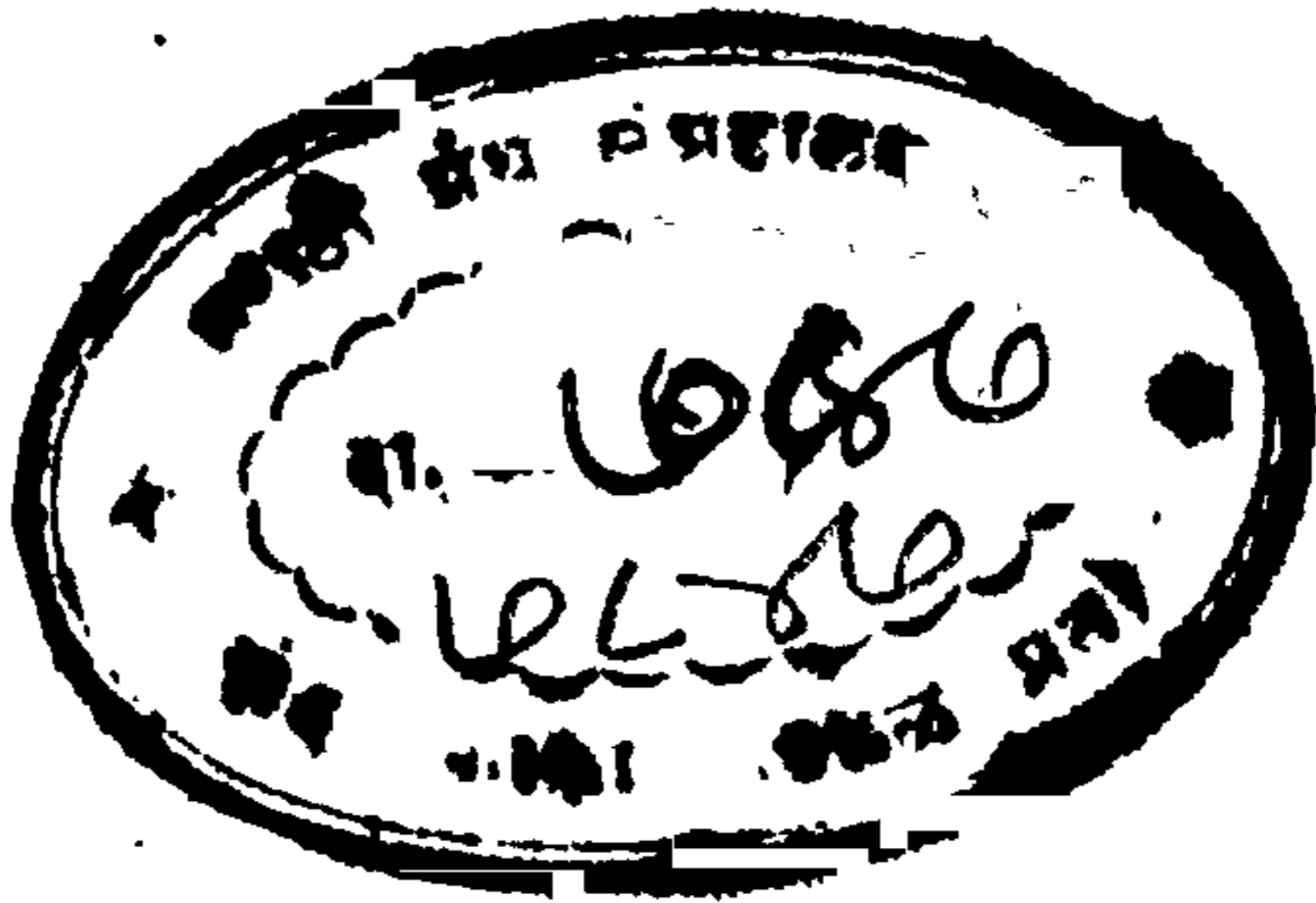
(कवितांचा संग्रह)

REFBK-0007847

REFBK-0007847

ना. सी. फडके

प्रथमावृत्ति १९६२]

[किंमत एक रुपया

प्रकाशक

पांडित अनंत कुळकर्णी

कुळकर्णी ग्रंथागार

१८६ शनवार, पुणे.

मुद्रक

वि. श्री. जोगळेकर

संजीवन मुद्रणालय,

६९३।३ बुधवार पेठ, पुणे.

नृत्यांगनेस

तुझी चरणगारुता आमिंत, ना तिला बंधनें.
परी बराने नूपुरें करिशि मान्य सीमा मनें.
कला-विलसुनार्थ ही तव विनम्रता आगळी.
अतोव खुललो तिनें तनुमनोज्ञता कोंवळी. १

जिथें स्थल मिळावया काठेण रत्नभूषेस हो
अशा ललित कांतिच्या तव पदांवरी स्थान, हो,
अकल्पिताधि लाभतां स्तिमित नूपुरें जाहलीं,
स्वभावगत आपुली विसरलीं निनादावली. २

परी उजाने खोवेशी काटिस शुभ्र शालू करे
तदा हलुच हृद्दिशीं पदिं निनादलीं नूपुरें;
जणूं लुपदपंकजे तरल वायुनें हाललीं
म्हणून मुदित स्वना करित मंजु भृंगावली. ३

स्वभावज मुखावरी सतत हास्य जें शोभतें
तया त्यजुनि आणिलेंस उसनें गभीरत्व तें;
करी पट्टह "धीन्" निघे लुरव तंतुवाद्यांतुनी,
झणीं सरल टाकितां पदतलीं निघे "ह्रूम्" ध्वनी ४

समेवराने दूखरी सम पुन्हां अशां वर्तुलें
सुरेल तवल्यांतुना निघत, तेधवां आपुलें
शुभांग, लय राखुनी, फिरविशी जिथेच्या तिथें
स्ववापगुणता दिली जणुं तुला स्वयें मन्मथें. ५

कधीं पसरुनी कर अमविशी जरा अंगुली,
जणूं विकसत्या नव्या नलिनिचीं दलें लोंवलीं,
कधीं स्थिरविशी करां स्थनयुगांवरी टुकुनी,
कथा हळुच पाहशी भुजलतागवाक्षांतुनी. ६

कधीं करतलां तशी कृशकटीतटीं ठेविशी,
अधोवदन होऊनी झुकुनि वांकशी, राहशी;
अतो रुचिर दृष्य तें परि न आवडे लोचनां,
तयें लपविलें तुझ्या चिरसुरम्य चंद्रानना.

अनंतर हळू हळू पुढति येशि तालावरी
किती मृदुल टाकिशी निजपदें तदा भूवरी;
जणूं उपवनांतली लुरत जाइची वल्लरी
प्रदान करि मोजकां सुकुसुमें तृणाग्रांवरी. ८

पुढें ठरुनिया उभी, करित मंदशा नर्तना,
कितीक सुमुखावरी विविध दाविशी भावना.
क्रमें हसित, संभ्रम, स्तिमितता, रतिक्रीडना,
विराग, अनुरागहो, विरहिणी-मनोवेदना. ९

असे करुनि भाव तूं फिरविलें क्षणीं सन्मुखा,
जवें परततां ध्वनी करित लुम् लुळुम् सारखा,
पदें पुढति टाकिलीं परि कटाक्ष आम्हांकडे
विलोभमय, आर्जवी, तरल, तीक्ष्णसे वांकडे. १०

तदा खचित भासलीस विजलीच मेघांतली,
इथें क्षण तिथें क्षणीं चमकली, पुन्हा लोपली.
म्हणोत तुजला कुणी हरिणि भीतशी धांवतो,
न सार्थ, तव नेत्र ते हृदय सायकें भेदिती. ११

रिघोनि पहिल्या स्थलीं, लय दुणावली कल्पुनी,
जवें करुनियां पदस्खलन नूपुरांच्या स्वनीं,
कितीक लयवर्तुलें, गणुनि त्यांत नाना परी,
सुनर्तालिस, छाळुळुम् रव भिने अम्हां अंतरीं. १२

तदा उभविलेंस जें ध्वनिवितान खालीं घरी
तयांत जणुं सांठली सकल विश्वकान्ती खरी;
अनंत रवमालिका उसळतांच वरच्या घरी,
अहा ! खचित वाटल्या सुरतरूसुमांच्या सरी. १३

सुनर्तनि तुझ्या किती प्रकटल्या सुचित्रावली;
स्फुरेल बंधुनी तयां सुमति चित्रकारांतली.
तुझें हळुच हालणें, ठुमकणें, उभें राहणें
स्मृतीवरि सुगाढसैं चिर विलेखिलें लोचनै, १४

खरें तुजासि साजलें सुभग नाम तीचें जिनें
स्वदाससम जिंकिला कठिण तापसी नर्तनै.
रमोत पदपंकजें तव सदा कला-सेवनीं
मिलोत कमलावर प्रचुर मान्यताही जनीं. १५

रत्नाकर, सप्टेंबर १९२८

— रत्नाकर —

ब्रह्मघोटाळा

तो आणि ती मिळून :-

लावुनी ओठ ओठाला
प्याल्यावर पहिला प्याला
लागली धुंद जीवाला
जाहला ब्रह्मघोटाळा !

तो :- उठल्यापाळुनि भानावरतीं होतों मी कुठला ? १

दिवसाकाठीं कितीक केल्या चमत्कारमाला !

चहा वापरून केली दाढी, सावणपाणी प्यालों ! २

तेल सुगंधी चुटां लाविलें, पॉलिश केसांला !

रूमाल खाल्ला, पाव ऐटिनें खिशांत खोवियला !

डाव्या पायां वूट, घातली चप्पल उजव्याला ! ३

सुटलों धांवत जावें म्हणुनी शीघ्र कचेरीला,

चर्चगेटची गाडी समजुन गेलों ठाप्याला ! ४

तो आणि ती मिळून:- ब्रह्मघोटाळा !

(पहिल्या चार चरणांचा कोरस)

ती:- वेडे चाले असेच माझे सांगूं कोणाला ?

चहा भाजिला दिला, फोडणी खमंग आजीला ! ५

कुंकु घातलें डोळ्यामध्ये, काजळ गालाला,

आंवाडयावर मालुनि गार्टर, वेणी पायाला ! ६

गाडो नेसुनि साडी केली, गेलें शाळिला

मुलें हुंगिला, फुलें शिकविलां धरुनी हृदयाला ! ७

तास म्हणोनी वास घेतले वर्गावर्गाला

गणित राहिलें, करित राहिलें काव्यगायनाला ! ८

तो आणि ती मिळून:- ब्रह्मघोटाळा !

(पहिल्या चार चरणांचा कोरस)

‘ अंजलि ’ दीपावली १९५१

याला स्थानबद्ध करावे काय ?

—रुमझुम—

शिका

आर्धांच खोडकर बाळ कमी गुणांचें
स्कंधीं तशांत फुटले द्रुतपंखसाचे
कोणी धनुष्यहि दिलें न कुणास ठावें
चेष्टा करी मदन काय किती पुसावें ? १

वृद्धासही करित कामुक येथ वेडा
कुब्जेस तेथ सुचवीत रतींत क्रीडा
दारिद्र्यपांकिं रुतल्या भलत्या नराला
रंभेस दावुनि करित विचित्र लीला. २

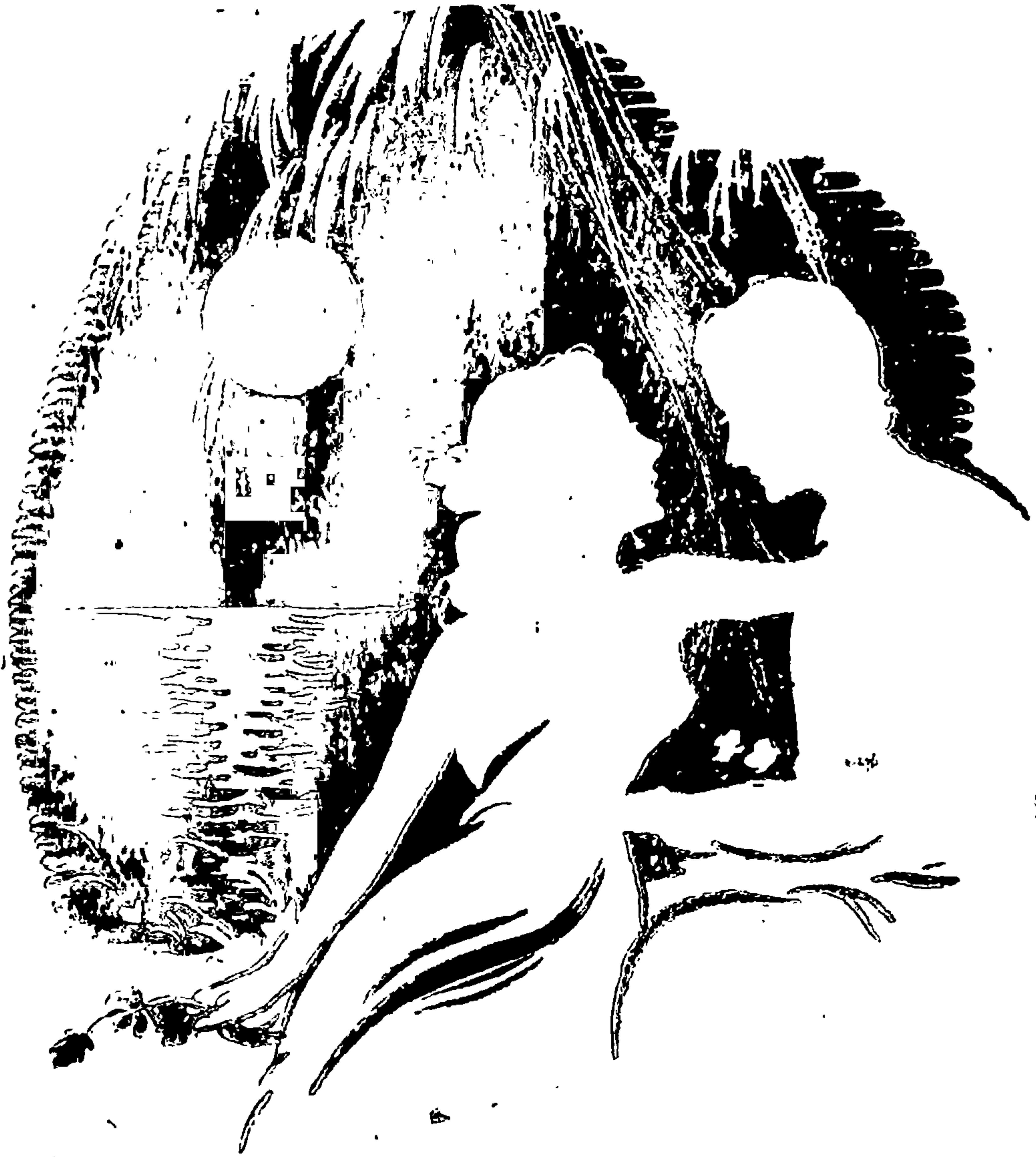
छोटे अजाण अथवा बहुजाण मोठे
गांठून लोक न कळेचि कसे नि कोठें
हा कामदेव करि विद्ध शरें तयांसी
हांसे पहा खदखदा वरती स्वतांशीं. ३

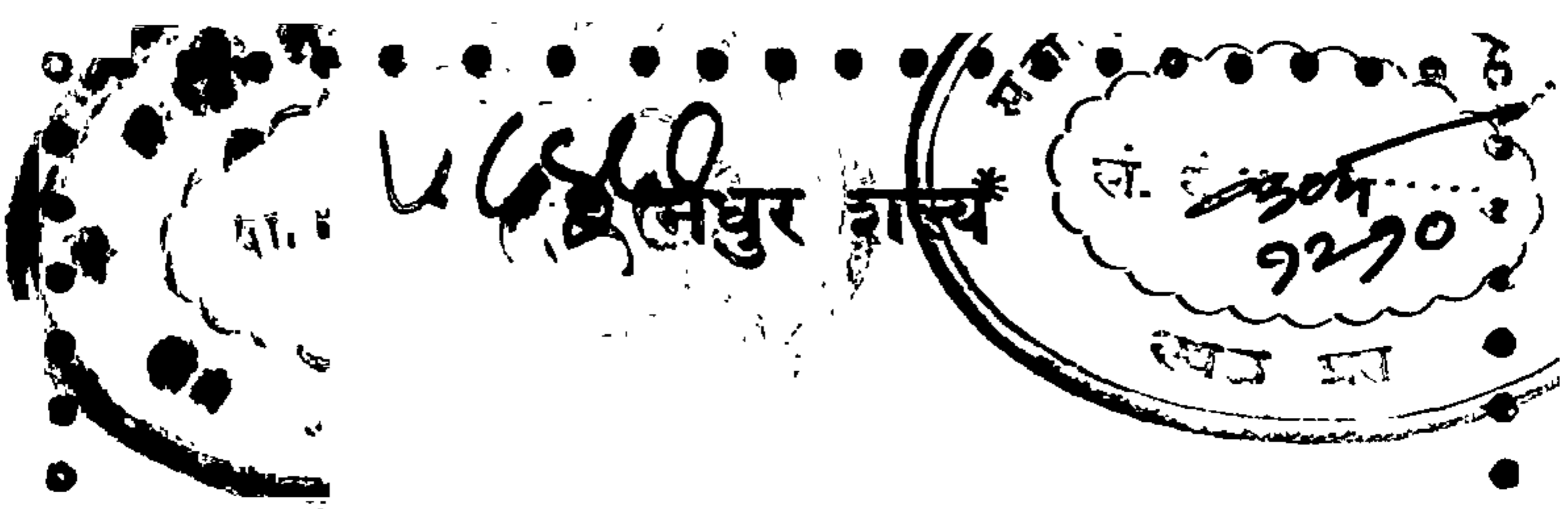
आं ? काय ? काय म्हटल तुम्हि कोपुनीया ?
“ खोडघाळ धाट कुटिला मदना अशा या—
घाली न कान पकडून कसेहि कोणी
वंदीत ? ” -छे ! करूं नका भलतीच वाणी. ४

[कारण]

बंधनीं प्रेमरश्नेच्या अनुरूप जनांतरे
कोण बांधील शैलीनें कामदेवाविना बरे ? ५

मधुर शल्य

निळ्या शयन मंचकावरि वसूनि तारापती
 करै जवळि ओढितां जलजुरांगना लाजती
 वरी रुसालि भासली, परि मनांत आनंदली
 उचंवळुनि दावि ती शतसुवीचि हास्यावली
 निशासमयिं या अशा करित भाषणें गोडशां
 समुद्रतटिं एकटों निकटिं जेविं होतों उर्भी
 कितीक दिन दूरता बहुत यत्नतां राखिली
 क्षणांत चळली नि मोहलहरीमधीं सोडिली
 तुला जवळि ओढिली, मृदुल हात तूझा करै
 धरून म्हटलें तुला, परि न आठवे काय तें
 तदा फिरविलास तूं सुमुखचंद्र चंद्राकडे
 सुगंधमय नेटका अलकभार माझ्याकडे
 तनू तनुस लागतां सुख मंदंतरीं दाटलें
 कितीक वचनींहि मीं प्रगट बोलुनी दाविलें
 परी न बदलीस तूं वचन एकही, कोमले !
 तुझ्या तनुवरील ते पुलक तेवढे बोलले !
 नसे समजलें, तुला सुखद वेळ ती वाटली
 मनांत अथवा तुझ्या मधुर रुष्टता जाहली
 वसंत सरला तरी सुरभिभास जैसा वर्नीं
 तशी मधुर शल्यशी उरलि हीच शंका मनीं

रत्नाकर, मार्च १९३०

अंक "पारंगत"

सुरम्य सुमने जिथें सुखविलास सत्संगती,
तशां निविडशीं वनें कुटिल नीति, भाषा, कृति,
अशा विषम संसृतीमधिं अनंत जीवांसवें
घडीभरहि क्रीडनास्तव तुवां मला सोडिलें ॥ १ ॥

कितीहि जगतांतल्या विविध गोड भोगांमधें
अजाण मन बावरें चपल गुंतलें, भाळलें
कितीहि अथवा कटू प्रखर दुःखशल्यामुळें
पुरें हृदय भंगलें, दलित जाहलें, पोळलें ॥ २ ॥

तरी दृढ मंदंतरीं सतत पाहिजे जागली
विवेकमति कीं उभी निकटिं राहुनी माउली,
“घरीं चल” म्हणुनि तूं हळुंच हांक देशील तो
सरेल जधिं माझिया नियत जी चो मितो । ३ ॥

तदा शिशु जसा निशासमधिं टाकुनी बाहुलीं
जवें अति धरावया पळत आइची अंगुली
तसें जगत सोडुनी हंसत धांवुनी सत्वरीं
करीन सुखशेज मी तव पुनीत अंकावरी ॥ ४ ॥

यशवन्त-१९३०

गोड केहील सुई लखल

संक्रांतीच्या दिवशीं कमलकडून आलेल्या तिळगुळास व कवितेस परतभेट.

साध्या तिळांत मधु आशय साखरेचा ।

काव्यांतला विमल आशय भावनेचा ॥

सेवोनिया परम मोद मनास झाला ।

सांगावयास अपुरी शतशब्दमाला

॥ १ ॥

माझ्या ठायीं तिळभर नसें काव्यकौशल्यलीला ।

नाहीं ठावें चढविति कसे गोड कांटे तिळांला ॥

जें वाटावें तुज मधुसुसें काय आवें कळेना ।

देतां प्रेम रुचिर करुनी घेइ आशीर्वचांना

॥ २ ॥

१५-१-३५

सप्तपदी

साखि बल्लभे ! चल संगती ! वध पातली सुखपर्वणी !

असल्या क्षणां भय कां मनीं धरिते कुणी नवकामिनी ? ॥ १ ॥

किति थांवणें ? किति लाजणें ? मनिं ठेवणें कसलें भिणें ?

जनरूढिनें गति रोधणें ?—असल्या गुणें फसतें जिणें ! ॥ २ ॥

चल सोडुनी घरकूल हें, चल कुंपणें अवलंघुनी,

शतदंभ दे क्षणें टाकुनी; सुख शोधुं ये विजनीं वनीं ! ॥ ३ ॥

विपिनांतलीं खगगायनें किति गोड ! तीं चल ऐकुं ये;

गिरिकंदरीं हळुं वाहते सरिता, तिच्या जळिं न्हाउं ये ! ॥ ४ ॥

शिखरावरी गिरिच्या अशा बळुनी बघूं कितिदां तरी

रविर्विब जे उधळीतसे नवरंग ते क्षितिजावरी ! ॥ ५ ॥

पडतां निशा गवतांवरी सुखशेज ती करुं साजरी

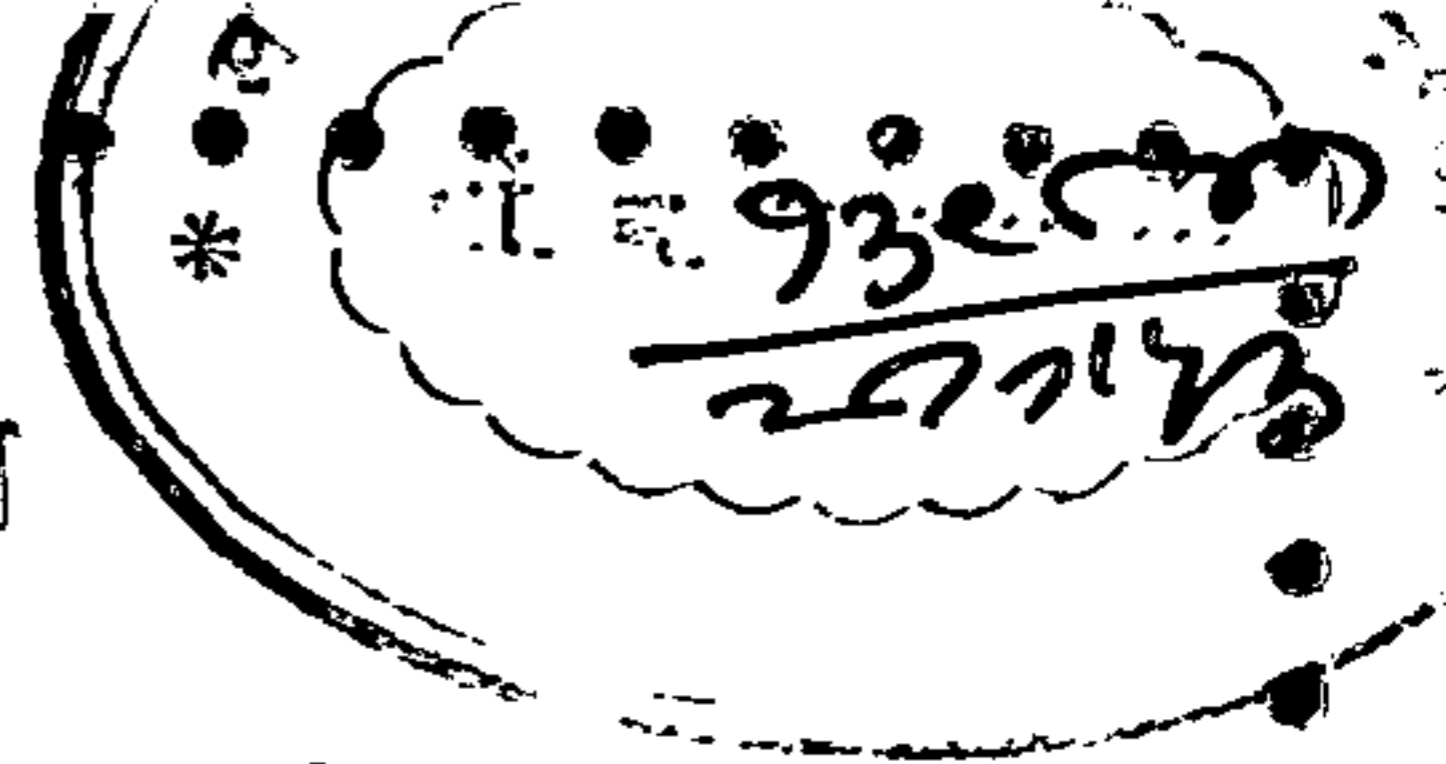
जग्गि शर्वरी तिमिरा वरी बघुं तारकागण, सुंदरी ! ॥ ६ ॥

विसरूं जगा, जगतांतली कपटस्तुती अवहेलना

घनकाननीं सहसंगमीं करुं धन्यसें निजजीवना ! ॥ ७ ॥

प्रतिभा, जुलै १९३५

निरोध

● मैनारानी ! दो घटकांनीं जाशिल रानीं परतोनी
● जीवन-सरितेच्या तीरावर मला एकटा सोडोनी !
● पळ पळ सरतो, मनिं ये भरतो, सांगुं कशी ती शब्दांनीं ?
● प्रेमगांठ ही तुटतां तोडिल हृदय जणूं शतखड्डांनीं ॥ १ ॥

● माझ्या गांवा आलिस कोठुन स्वैर भरारी घेवोनी ?
● आंगण भरुनी प्रेमकूजनै झालिस हृदयाची राणी !
● जे सुख मजला ठाडक नव्हतें दिलेस प्याले भरभरुनी
● धुंद नशेच्या हिंदोळ्यावर घेतां झोके अस्मानी ॥ २ ॥

● सजविन पुढचें जीवन सारें या घटकेच्या स्मरणांनीं
● प्रिय वचनांच्या रतिरंगाच्या स्मृतीं तरळतिल नित्य मनीं !
● आर्त जिवाची साद शिलेची-माझो विरहाचीं गाणीं
● वनीं-उपवनीं विहरत असशिल तेथें येतिल तव कानीं ॥ ३ ॥

● गगनविहारी स्वैर पाखरूं तूं प्रतिमा स्वच्छंदाची !
● रानफुलांचा वन्य गंध तूं ! तान खुली संगीताची !
● उंच नभांतुनि भरारतांना किंवा तरुवर स्वस्थानीं
● होतिल का तुज या भेटीच्या कधीं कुठें तरि आठवणी ? ॥ ४ ॥

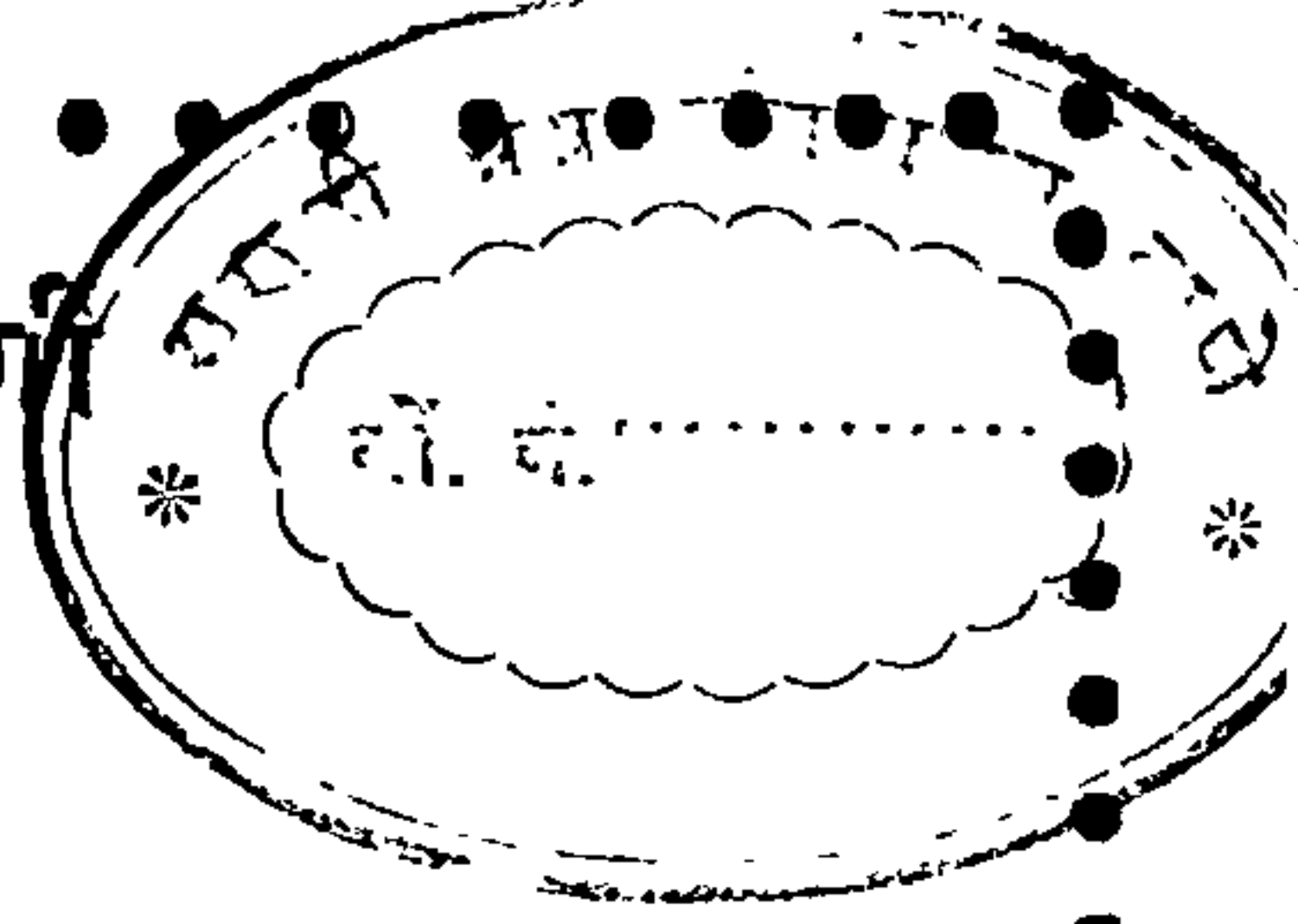
● मुग्ध सरळ तूं प्रेमळ साधो, चिंता वाटे, जा जपुनी !
● मार्गावरती असतिल जाळीं वघ टाकियलीं धूर्तानीं !
● दे आलिंगन, एकच चुंबन, अखेरच्या या अश्रूंनीं
● भिजलीं हृदयें, एक जाहलीं ! जा वनराणी, परतोनी ॥ ५ ॥

● शंकार : १९४४

विरहिणी

['यार आकर हुवा मेमान बडी मुश्किलसे' या ओळीने जिचा प्रारंभ होतो ती 'कवाली' संगीतप्रेमी वाचकांच्या ऐकण्यांत बहुधा आली असेल, ही कवाली अत्यंत मधुर चालीवर रचण्यांत आलेली आहे, आणि प्रेमविव्हल किशोरीच्या धरीं मोठ्या सायासाने तिचा प्रियकर तिच्या धरीं पाहुणा म्हणून आल्यावर तिच्या मनाची जी मधुर अवस्था साहजिकच व्हावी ती त्या कवालींत मोठ्या मार्मिकपणे सांगितली असल्यामुळे अर्थ व आलाप यांच्या सुंदर संगतीचें एक उत्कृष्ट उदाहरण म्हणून या कवालीकडे खचित बोट दाखवितां येईल. संगीताच्या मराठीकरणाचा मी एक पुरस्कर्ता असल्यामुळे ही कवाली ऐकल्यापासून तिच्या चालीवर मराठींत प्रेमगीत रचण्याची मला इच्छा झाली. म्हणून ज्यांनीं मला ही कवाली ऐकविली त्या सौ. हिराबाई बंडोदेकर यांच्यासाठीं मी एक मराठी प्रेमगीत तयार केलें. अर्थात् मूळ कवालीच्या चालीवर म्हटलें जातांना हें प्रेमगीत ऐकलें तरच त्याचा आनंद पूर्णांशानें घेतां येईल. परंतु ही कविता नुसती वाचली असतांही तिच्यांत जर थोडाफार काव्यगुण उतरला असेल तर वाचकांस ती संग्राह्य वाटेल अशा अपेक्षेनें ती त्यांस सादर करीत आहे.]

विरहिणी

प्रेमशर या हृदया लागे, करी घायाळ हा !
खोल भलती जखम ही झाली पहा जीवास या ! ध्रु०

पाहि बाई कशी या घाईच मनाची सगळी !
प्रीति गमली विखारी प्यारी सुरी जातां उरीं ॥ १ ॥

जोंवरी हा नव्हता ठाऊक गुलाबी चाळा
मुग्ध मिटली कलिका होतें बरी वेलीवरी ! ॥ २ ॥

मदन वारा शिवतां हृदयास फुलोरा आला,
रंग भरला निराळा, दुखवी वरचेवरी ॥ ३ ॥

भेट होतां लपुनी एकान्त सख्याची विपिनीं
देति घेती लुखाचे प्याले किती माझे धनी ! ॥ ४ ॥

टाकुनीया परि सखा जातांचि मला या विरहीं
ताप देती स्मृती त्या साहं कशा गे साजणीं ? ॥ ५ ॥

प्रतिभा १९३७

दीपोत्सव-गी

दीपोत्सव - गीत

तिमिर संपलें, दीप उजळले, दिशा घुंदल्या जयनादै
गुढ्या तोरणें ध्वजा तिरंगी नर्भीं नाचती आनंदें
मातृभूमिची भाग्यदेवता स्वातंत्र्याची शुभलक्ष्मी
आली ! उठली कोटिकंठगत 'जय हिंद' अशी ललकारी
रक्त शिंपिलें, मरण कवळिलें नरवीरांनीं ललनांनीं
साधे मोती हिरे जवाहर ओघळले ते लाखांनीं
भूमातेच्या उदरीं राहुनि जंग लढविला मर्दानीं
प्रसन्न केली समररागिणी असुरमर्दिनी कल्याणी
संगर सरला, लंगर तुटला, मंगल दीपोत्सव आला
स्वतंत्रतेचा क्रान्ति-शान्तिचा झेंडा उंचा फडफडला
“ हिंदुस्थान हमारा हय् ”ऽ सिंहनाद गगना भिडला
चढूंकडे झंकार निनादे “स्वतंत्र भारत जय बोला !”

झंकार नोव्हेंबर १९४५

गुहाळ

पुस्तक

- १ गेला होता, थकून शिणून,
गळून, दमून, भागून, फुटून,
उन्हाच्या चटक्याने
उंच आवाजांतल्या व्याख्यानांने
- २ रस्त्याच्या कडेला तट्ट्यांच्या छायेत
पाहिलें एक गुन्हाळ त्यानें
छोटें, पण शांत भरलेलें
ताज्या थंड रसाच्या वासाने
- ३ शिरला आंत, बसला चिकट बांकड्यावर
घाम पुर्शात लाल रुमालाने
“एक ग्लास द्या” म्हणाला
तहानलेल्या शुष्क कोरड्या कंठाने
- ४ फेसाखालीं दडलेल्या सोनेरी रसाचा
लिंबू-आल्याच्या वासाचा
भरला पेला हातीं येतांच
त्यानें वर ओठांकडे नेला घाईनें
- ५ तितक्यांत हृदयांतला खोल आवाज
ओरडला संतापाने
ऊस चरकांत पिळले जाताहेत बघ !
त्यांच्या “पिळणुकी”चा रस
पिणार तूं आपल्या जिभेनें ?
- ६ ग्लास तसाच टाकून, पैसेहि न देतां
सटकला धाहेर त्वरेनें
तो लाल बावट्याचा छोटा पुढारी
गुलाम बनलेला क्रांतिरसाच्या शपथेनें.

‘संकार’ दिवाळी अंक १९४९

चाहूल

मदनाची चाहूल पाऊल पाहिले

ऐकून हरखून अंतर झुलें ॥ ध्रु० ॥

आलासि सदनासी दर्शन घडले

हृदयाचे मंदिर उजळून न्हाले

परि राया नवतीच्या लाजेन भ्याले

नाहीं मज माहित प्रीतीचे चाले ॥ १ ॥

घेऊन तव ध्यास व्याकूल झाले

सोडून विनयास तुज 'ये' म्हणाले

परि गांठ पडतांच विसरून गेले

जे वोल ध्यानीं मनीं नित्य जपले ॥ २ ॥

चित्तांतले शब्द ओठांत विरले

हृदयांत राहून लाजून दडले

परि काय चतुरा तुला नाहि दिसले

भावार्थ गालांवरि लाल फुलले ? ॥ ३ ॥

आकाशीं सोनेरी रंग उडाले

वेलीवेलींवरतीं फुलवतीं डोले

वाप्याच्या लहरींवर सुमगंध खेले

हृदयांत थरथरले भाव निराले ॥ ४ ॥

अंत नको पाहूं; जाणून सगळें

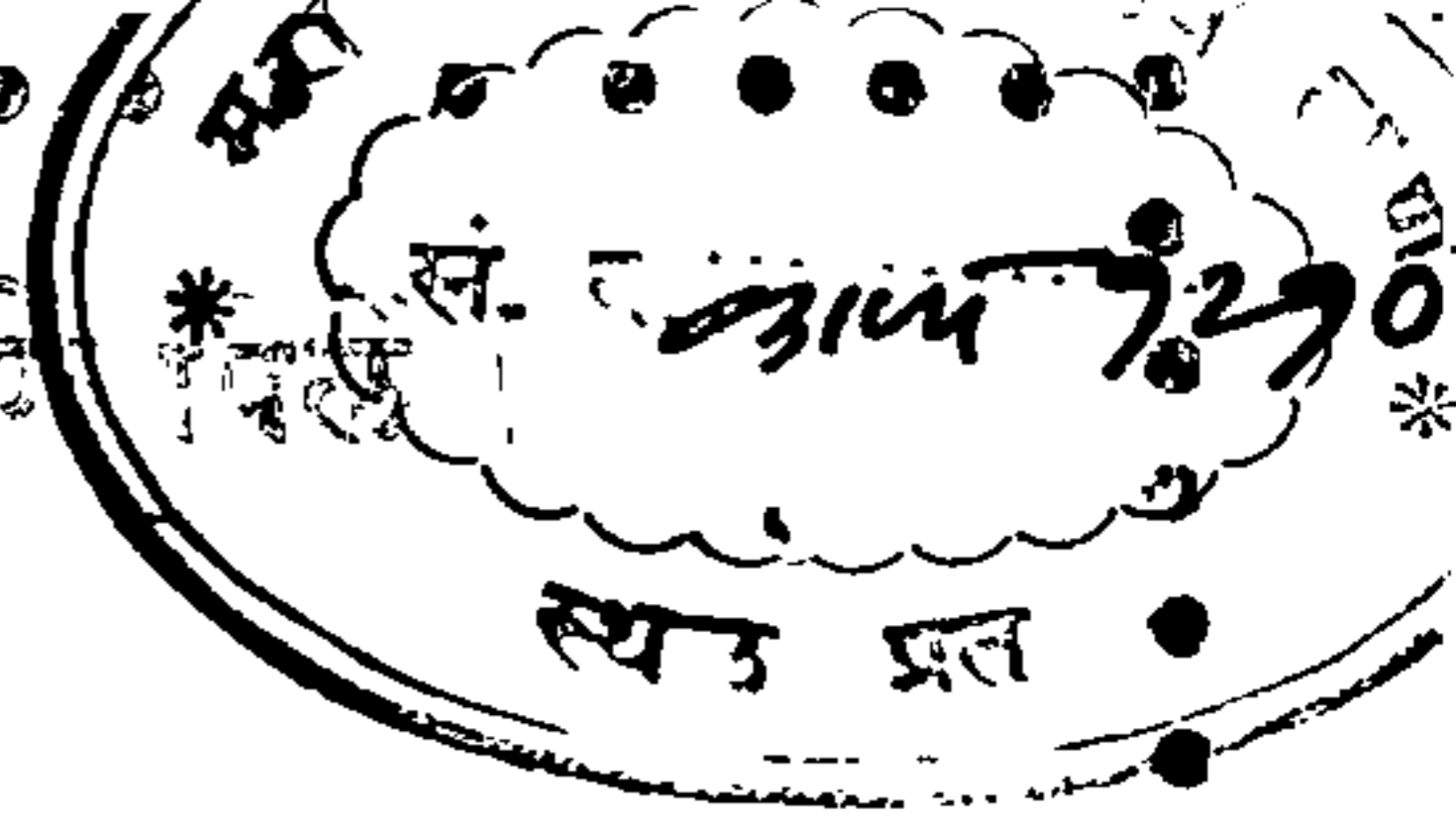
करपाश टाकीं गळा; बंध तुटले

काया अधीरावली, भान सरले

तूं भृंग ! मी धुंद ! भर इष्क प्याले ! ॥ ५ ॥

शंकार १९४४

मढीं, अंडीं, व्यापि

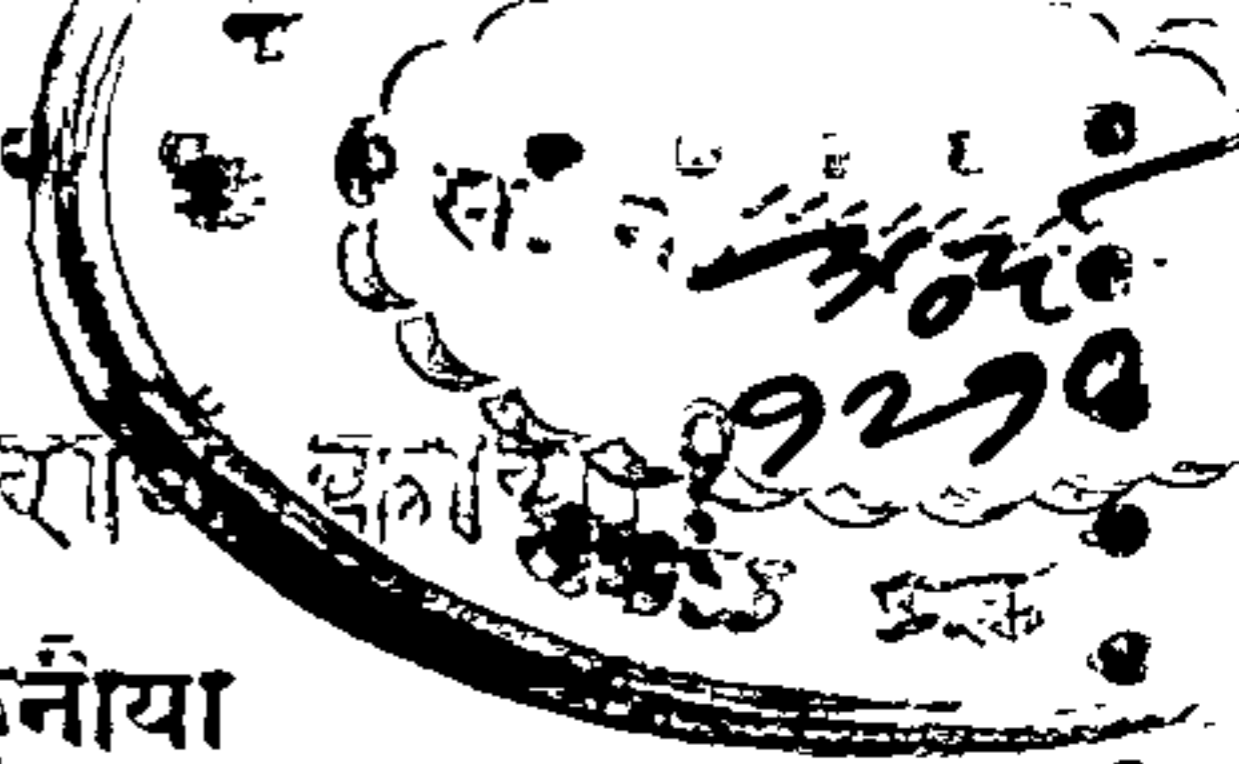

- १ वरती
खालती
डावीकडे, उजवीकडे
पाहीन तिकडे
दिसतो एकच अखंड खेळ.
- २ भादव्याच्या
सरिंतून
पडती काले कांटेरी सुरवंट
त्यांच्या मढ्यांतून
उठतीं पिवळीं सोनेरीं पांखरें.
- ३ अंगणांतल्या
खुराड्यांत
वाका खातो पिलें कोंवळीं
पुन्हां वसे कोंवडी
नव्या अंड्यांवर डौलानें
- ४ इस्पितळांतल्या
वाडांत
एकू येते घरघर अखेरची
मातेचो, त्याच वेळेस
नवा शब्द "ट्यंहां ५" उठतो बाळाचा.
- ५ हें चाललें
कितीक वर्षें कितीक युगें
मढीं, अंडीं, पिलें—
असा अखंड खेळ चालूं आहे.
कोणाचा ? कोणाचा ? कोणाचा ?

'संकार' दिवाळी अंक १९४९

शिकार

- मधुर-हासितरूपी पाश हे टाकुनीया
 नयनखरशरांच्या मालिका फेकुनी या
 बहुविध मृगया ही माझिया अंतराची
 करिसि, परि नजे कां व्याधता व्यर्थ तूझी ? १
- हरिण कठिण फांसा पाहुनी भीतिभावे
 द्रुतगति वरि, व्याधापासुनी दूर धांवे
 उरिं शरहत होतां घे उडी एक वेडी
 विकल गलित होई, बापुडा जीव सोडी. २
- उलट, हृदय माझे तझिया हास्यपाशें
 वरि धृति, निकटीं घे झंप आणीक वेगें
 तव नयनशरांनीं धोटता त्यास आली,
 मम हृदयमृगाची रीति सारी निराळी. ३
- पुनरपि, त्याजिलासी एक केवी विचार ?
 वरिलिल मृगयार्थी साधनें फोल फार.
 हासित-विलसनं हीं दृष्टेचें तीर तेंही
 विपरित-परिणामीं आयुधें नाहि कां हीं ? ४
- वितरिसि मजसाठीं नेटकां हास्यजालें
 कटिल, परि त्यांचें कार्य होतें निराळें.
 स्थिति उघड त्यांनीं होतसे मात्र साची
 प्रणय विवश तूझ्या गुंतलेल्या मनाची. ५
- तरल नयन तेहो वंचुनीया स्वभावे
 स्फुट करिते तुला जें गुप्त वाटें असावें,
 मजवरि धरिलेसी प्रेम उन्मादलेलें
 विकलित तुज त्यानें बावरे पूर्ण केलें. ६

‘ झंकार ’ दिवाळी अंक १९४९

हो पुढें ! हांस

—रुमझुम—

केरटोपल्या शिक्षावाद !

[नवकाव्याची क्षमा न मागतां—]

हें युग आहे जाहिरातवाजांचें, ढोलवडव्यांचें,
आपला मोठेपणा उंचावरून कोकलून सांगण्याचें,
म्हणून होतात परिषदा, सत्कारसभा, संमेलनें
मोर्चे, ठराव, घोषणा निषेध, तुफानी भाषणे.

हें ओळखून अशी भरली एक प्रचंड परिषद.

कुठें कोण जाणें, कोठल्या शहरीं, कोणत्या 'हॉलां'

पण भरली खरी, आणि गाजलीही !

कुणाची ? कुणाची ?-सांगतां. एका !

'वेस्ट पेपर वास्केटांचो' !

सान्या संपादकांच्या मेजांखालती

जिभेवांचूनर्चीं उघडों तोडे वासून पुरतीं

युगानुयुगे ज्या मुकाट वसल्या

भक्षीत, गिळीत नाकारून टाकलेलें ' पांढऱ्यावरचें कालें'

एके दिवशीं आली घृणा या अखंड भक्षणाची

त्यांना वाटलें घडिभर थांबवावी ही गुलामी

अन् उठावें, सांगावें आंधळ्या कृतघ्न जगाला

केवढी थोर साहित्यसेवा-जीवनसेवा-! आपण करतां तें !

उठल्या संपादकांच्या पायांखालच्या या वुरुडी सेविका

झाल्या जमा एका ' हॉलां'त नव्या निश्चयानें

देशाच्या कानाकोपऱ्यांतून, जवळून लावून दिशादिशांनीं

आल्या टांगा टाकीत, नाचत, गर्जत 'केरटोपल्या शिक्षावाद !'

अध्यक्षस्थानीं वसली चढून एक वुढी जीर्ण टोपली
जिनें पाहिल्या होत्या तनि संपादकांच्या एकसष्ट्या!
झालीं भापणें, झाले ठराव शा. प्र. छाप हंशा टाळ्यांसकट
सान्या ठरावांचा आशय पुसाल तर होता एकच
“ ध्यानीं ध्या लेखकांनो, वाचकांनो साहित्याच्या
पाइकांनो,

आम्ही “ वे. पे. वा. ” नसतां तर केवढा प्रलय झाला
असता साहित्यांत ?

जें नव्हतें लायकीचें त्याचा लोंढा सुटला असता मोकाट !
अन् गेलें असतें तुमच्या पाटांत गंगेवरोवर हेंही
नागझरीचें पाणी !

पण आम्ही तें तपाजुतपें भाजिलें, गिलिलें, पांचविलें
काळाच्या उदरांत, आणि ठेविलें लायक तेवढें वाकी
हलाहल पत्रविणाऱ्या नीलकंठाच्या आहोंत
आम्ही योग्यतेच्या

संमेलनांत मानाचा पाहेला मुजरा आमचा हें ठेवा ध्यानीं
आणि एका एक दसलाखाची गोष्ट, साहित्यिकांनो,
संपादकांनो,

आणखी ध्या आमची सेवा. आणखी भरा आमचीं तोडे,
टाका आमच्या घशांत आणखी तुमचे लिहिलेले कागद
कारण, असेल भ्रम तुम्हांला, पण दुसरो नाही
लायकी त्यांची !”

फडके वाङ्मय आखिरी प्रकाशित केलेले

१	मंथन	किंमत	चार	रुपये
२	झंझावात	॥	पांच	॥
३	जेहलम	॥	सहा	॥
४	अभ्यंगस्नान	॥	तीन	॥
५	कमलपत्रे	॥	॥	॥
६	मैफल	॥	॥	॥
७	हसं आणि आंसू	॥	पांच	॥
८	बस नंबर वारा (हिंदी)	॥	दोन	॥
९	उद्धार	॥	साडे सात	॥
१०	माझा धर्म	॥	सव्वा तीन	॥

कुलकर्णी ग्रंथागार, पुणे २

आमची कथा-कादंबऱ्यांची प्रकाशने

कादंबरी	रु.	कथासंग्रह	रु.
१ ठिगळ : वि. वि. बोकील	४	१ गोड सोबत वि. वि. बोकील	२
२ जेह्लम : ना. सी. फडके	६	२ अभ्यंगस्तान :	
३ हंसू आणि आंसू :		ना. सी. फडके	३
ना. सी. फडके	५	३ गुलमोहर : शांता ज. शेळके	३
४ रेशमाच्या गांठी :		४ द्वादशी : वि. वि. जोशी	२।
दत्त रघुनाथ कवठेकर	४	५ सावरकरांच्या गोष्टी :	
५ अपुरा डाव		वि. दा. सावरकर	४
दत्त रघुनाथ कवठेकर	४	६ भेळ : य. गो. जोशी	२
६ विश्वती ज्योत :		७ माहेर : अरविंद गोखले	३
शांता ज. शेळके	५	८ देणें देवाचें : मनमोहन	३
७ चुकामूक : दत्तू बांदेकर	१॥	९ फुलवाली :	
८ मालकंस :		वि. वा. शिरवाडकर	२
गोपीनाथ तळवलकर	३॥	१० विखुरलेलें मोतीं :	
९ भूकंठ : गं. भा. निरंतर	२॥	सौ. शांता माडखोलकर	२
१० पूर्वेचा वारा :		११ दिवाळसण :	
लीला देशमुख	५	वि. वि. बोकील	२
११ आशेचे किरण :		१२ लपलेला ओघ :	
प्रा. वा. भा. पाठक	२॥	ग. दि. माडगूळकर	२
१२ पद्मा : गो. नी. दांडेकर	३	१३ मोरपिसें : अनंत काणेकर	२।
१३ घर : वसंत कानेटकर	३	१४ मिठी : ना. सी. फडके	२॥
१४ उद्धार : ना. सी. फडके	७॥		
१५ खेळणीं : ,, ,,	५		

दा. क्र.

वाङ्मयप्रेमी वाचकांसाठी—

आमची कायम ग्राहक-योजना

- (१) रु. ३०० देऊन 'कुलकर्णी ग्रंथागारचे' कायम ग्राहक व्हा.
- (२) आजपर्यंत प्रसिद्ध झालेली व पुढे प्रसिद्ध होणारी ललित साहित्य प्रकाशनाची सर्व पुस्तके कायम ग्राहकांस वंशपरंपरेने विनामूल्य मिळतील.
- (३) रु. ३०० दर्शनी किंमतीची पुस्तके कायम ग्राहकांस देण्यापूर्वी संस्था बंद झाली तर दिलेल्या पुस्तकांची दर्शनी किंमत वजा करून उरलेली रकम परत केली जाईल.

विशेष खुलाशासाठी आजच पत्र लिहा.

कुलकर्णी ग्रंथागार, १८६ शनवार, पुणे २.

REFBK-0007847

REFBK-0007847